

คู่มือปณิญาท้องถิ่น

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(ประจำปีงบประมาณ2568)

จัดทำโดย
กองการศึกษาฯ

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจัน
อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

คำนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่าของชุมชน อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ แนวคิด วิถีชีวิต และการดำรงอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนให้คงอยู่สืบไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ จึงได้ดำเนินการจัดทำ “โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘” ขึ้น เพื่อสำรวจ รวบรวม และจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม อุตสาหกรรม การแพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม ตลอดจนองค์ความรู้อื่น ๆ ที่มีคุณค่าในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลที่เป็นระบบ สามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ และเผยแพร่ให้แก่ประชาชน เยาวชน และผู้สนใจทั่วไป

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลเกาะจันทร์ อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่ชุมชนต่อไป รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา และประชาชนในการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

หมอรักษาต่อตา

๒. สถานที่ตั้ง

บ้านแซนท้าว ม.๑ ต.เกาะจัน อ.มายอ จ.ปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายชูอามาริง กือจี

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๘๖-๗๐๑๐๐๓๔

๕. การดำเนินงาน

เป็นหมอแผนโบราณรักษาต่อตาทั่วไป

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

โครงการฝึกอบรมจัดทำยาต้มสมุนไพรเพื่อสุขภาพและพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลเกาะจันทร์ ประจำปี ๒๕๖๖

๒. สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ ม.๒ ต.เกาะจันทร์ อ.มายอ จ.ปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายซูอามาริง กือจิ ตำแหน่ง

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๘๖๗๐๑๐๐๓๔

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมจัดทำยาต้มสมุนไพรเพื่อสุขภาพและพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตำบลเกาะจันทร์ ประจำปี ๒๕๖๖ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๖ โดยมีการฝึกอบรมบรรยายให้ความรู้เรื่อง การทำยาต้มสมุนไพรและฝึกปฏิบัติการการทำยาต้มสมุนไพร วิทยากรโดย นางสาวเจ็ะนูรีดา เวาะเลง สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพด้านการใช้พืชสมุนไพรในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนพึ่งตนเองสามารถสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นพืชสมุนไพรในตำบลเกาะจันทร์ และสามารถส่งเสริมอาชีพให้กับราษฎรได้

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

ขนมของฝากตำบลเกาะจัน กะละแม Do-Doi

๒. สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะจัน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางสาวมารีเยาะห์ มะรอแม

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๖๒-๙๗๕-๘๐๓๘

๕. การดำเนินงาน

เป็นการสืบทอดการทำขนมกะละแมจากพ่อแม่ และสำนักงานพัฒนาอำเภอมายอสนับสนุน
การให้ความรู้เพิ่มเติมไม่ว่าจะเป็นบรรจุภัณฑ์ และอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับคนในพื้นที่

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

ขนมของฝากตำบลเกาะจันทร์ ขนมใส่ไส้ (ตือปงบุกุส)

๒. สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางสาวมารีเยาะห์ มะรอแม

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๖๒-๙๗๕-๘๐๓๘

๕. การดำเนินงาน

การทำขนมใส่ไส้ได้ดำเนินการทำมา ประมาณ ๑๕ ปีมาแล้ว โดยเจ้าของร้านได้เรียนรู้วิธีการทำจากญาติ และนำมาทำเป็นอาชีพเพื่อหารายได้ โดยใช้วัตถุดิบที่ตัวเองมีมาประยุกต์ร่วมกับขนม

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

โครงการเมาลิดกลางสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

๒. สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจัน หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะจัน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางสาวอัสมะห์ วายะโยะ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษาชำนาญการ

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๘๘-๓๙๑๘๒๖๕

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินงานจัดโครงการเมาลิดกลางสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งพิธีสรรเสริญศาสนาฮัมหมัดโดยการอ่านบรัสญญี่ งานเมาลิดถือเป็นงานประเพณีที่ชาวมุสลิมปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม สำหรับวัตถุประสงค์สำคัญของการจัดงานเมาลิด คือ การรำลึกถึงคุณูปการของศาสนามุฮัมหมัดที่มีต่อศาสนาอิสลาม ซึ่งท่านศาสดามุฮัมหมัดถูกส่งมาเพื่อเป็นตัวแทน เป็นแบบอย่างของประชาชาติทั้งมวลบนโลกใบนี้

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

โครงการอบรมให้ความรู้ทางการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางภาวนา ขุนทอง ตำแหน่งผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๙๓-๕๗๘๔๘๓๒

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ทางการเกษตร ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ โดยมีกิจกรรมการบรรยายให้ความรู้ เรื่อง เกษตรผสมผสาน การปลูกพืชแซม ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ ๕ ตำบลเกาะจันทร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตแบบพออยู่พอกิน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างโอกาสให้แก่ชุมชน รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนเกิดแนวคิดพึ่งพาตนเอง และสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

โครงการส่งเสริมกิจกรรมเล่นกีฬาและออกกำลังกายด้วยบันจี้สไลด์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

๒. สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจัน หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะจัน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางสาวนุรลัลลา อีสูอ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๙๓-๕๘๒๓๙๘๗

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินการการจัดตั้งชมรมบันจี้สไลด์องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันโดยจดทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคมกีฬาบันจี้สไลด์แห่งประเทศไทย สมาชิกสามัญ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ได้ส่งเสริมศักยภาพด้านกีฬาบันจี้สไลด์ในด้านต่างๆ จนถึงปัจจุบัน โครงการส่งเสริมการเล่นกีฬาและออกกำลังกายด้วยกีฬาบันจี้สไลด์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓-๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ รวม ๒ วัน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือเด็กเยาวชนในพื้นที่ตำบลเกาะจัน โดยผู้เข้ารับการอบรมจะได้เรียนรู้ทักษะพื้นฐาน การเคลื่อนไหว กระบวนท่า ลีลา บันจี้สไลด์ เพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนในพื้นที่ รู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติด สิ่งอบายมุข สร้างความรัก ความสามัคคีใน ชุมชน สร้างพื้นที่เมืองเล็กๆให้เป็นชุมชนสันติ อีกทั้งยังเป็นการยกระดับขีดความสามารถของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นนักกีฬาบันจี้สไลด์ระดับแนวหน้าเพื่อขยายผลเป็นตัวแทนของจังหวัดหรือที่สูงยิ่งขึ้นไป ส่งเสริมการเล่นกีฬา ที่มีเอกลักษณ์ในการป้องกันตนเอง

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตร

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

ดินเพาะปลูก

๒. สถานที่ตั้ง

3 หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายอับดุลเลาะ ซอและ

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๐๖๒-๙๕๗-๘๙๐๐

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินการทำดินปลูก ผลิตและจัดจำหน่ายดินปลูกสำเร็จรูป

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หมู่ที่ 5

๒. สถานที่ตั้ง

55/1 หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นายต่วนมะ ต่วนกือจิ

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

087-2993041

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินการการทำน้ำหมักและการทำปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุในแปลงตนเอง เป็นวิธีการฟื้นฟูดิน สร้างสมดุลให้กับธรรมชาติ โดยการทำเกษตรอินทรีย์ บริหารจัดการการเกษตร ด้วยจุลินทรีย์ที่มาจากแปลงตนเอง การจัดการทุนชุมชน โดยใช้คนในชุมชนที่มีต้นทุนทางทรัพยากรมาใช้ เป็นเครื่องมือในการ ขับเคลื่อนฐานการเรียนรู้ เช่น ทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางด้านสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทาง ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเกษตรผสมผสาน โดยการปลูกพืชไม้ผล ปลูกผักปลอดสารพิษ

❖ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. ชื่อโครงการ / กิจกรรม / กลุ่ม

โครงการจัดการขยะมูลฝอย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

๒. สถานที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๓. ชื่อผู้ประสาน

นางสาวนุรไอนี คือระ ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

๔. เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ

๕. การดำเนินงาน

ดำเนินการจัดโครงการจัดการขยะมูลฝอย ประจำปี ๒๕๖๖ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖ งบประมาณ ๒๕๖๖ โดยการอบรมบรรยายเรื่อง “การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการขยะตามหลัก ๓Rs และการคัดแยกขยะแต่ละประเภท การสาธิตเรื่อง “การจัดการขยะอินทรีย์ครัวเรือนและการจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนครัวเรือนและทำกิจกรรมกลุ่มการคัดแยกขยะเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่โดยยึดหลักการดำเนินการตามหลัก ๓ Rs : Reduce Reuse และ Recycle (ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่) โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง ตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง สามารถลดแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคต่างๆและลดพาหะนำโรคเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนตำบลเกาะจันทร์

